

Záverečná správa z praxe

Vzdelávania 4vé akademie kritického myslenia

Cez storytelling k inklúzii

(Viera Máša Orogváni)

Cez živú knihu k inklúzii alebo ako sa prostredníctvom storytellingu snažím podporiť inklúziu dieťaťa s downovým syndrómom do bežného školského prostredia

Už tretí rok pracujem na základnej škole ako školská asistentka. Asi som jedna z mála, pretože podľa najnovších štatistík na jednu ZŠ pripadá 0,82 asistenta učiteľa, na stredných školách dokonca iba 0,05 na školu. Snažím sa pomáhať pri vzdelávaní žiačky s Downovým syndrómom a hľadám spôsob, ako presvedčiť okolie, že inklúzia nemusí byť len ilúziou.

Pri mojej praxi som nevyužila online „živú knižnicu“ a nevytiahla som si odtiaľ žiadnu „živú knihu“, pretože jednu mám stále so sebou. Volá sa Ela a má 12 rokov. Pracujem s ňou a zároveň sa snažím náš príbeh formou storytellingu zverejňovať s primárnym zámerom, aby aj ostatní učitelia dokázali Elu spoznať, pochopiť a prijať. Sekundárne verím, že zverejnenie nášho spoločného príbehu širokej verejnosti pomôže cez pochopenie nabúrať predsudky, ktoré sú v súvislosti s deťmi s downovým syndrómom a bežným školským systémom všeobecne rozšírené.

. Časť mojej práce je priama práca s „mojou živou knihou“. Ako to robím? Snažím sa byť jej sprievodcom v jej príbehu a šíriť ho v našom školskom prostredí. V prvom rade sa snažím aktívne ju počúvať a vnímať. Ukázalo sa, že práve takéto vnímanie otvára jej dvere do tohto sveta. Je otvorenejšia a keď sa cíti prijímaná a vie, že ju počúvajú, v tom okamihu nastávajú v skupine presne tie procesy, ako pri používaní „živých učebníc“ podľa metodiky Edumy. Prepájať a spájať ju so spolužiakmi a ostatnými žiakmi na škole sa tak stáva jednoduchším, stále narastá záujem detí vypočuť ju.

Rovnako sa snažím pracovať aj s učiteľmi, ktorí s ňou (ako so živou knihou) prichádzajú do kontaktu. Učím ich ako ju čítať, ako jej rozumieť. Sú ľudia, na ktorých potrebujete návod na použitie ako fungujú a potom sa odvážite si to vyskúšať. Verím, že každý otvorený človek zvládne svoje predsudky, obavy a strachy z neznámeho a siahne aj po niečom, čo by nechal inak zapadať prachom. Ľudí by sme nemali nechávať na neskôr, môžu sa minúť.

S Elou sedávam denno-denne v jedálni. Deje sa to, že si k nám sadajú vždy nové deti, ktoré sú zvedavé a pýtajú sa Ely na veci alebo mňa na Elu. Keď vidia, ako s ňou

komunikujem, tak naberú odvalu a chuť a tiež sa pokúsia o zblíženie. Veľakrát im veci tlmočím, keď nerozumejú alebo im pomáham v úvodných rozpačitých pokusoch. Strach z neznámeho pretavia do skúsenosti, ktorú môžu šíriť ďalej. A to je ten najprirodzenejší spôsob. Aj učiteľky na základe skúsenosti za pochodu menia svoj názor, kam žiaci ako Ela patria. Skúsenosť je najlepšia cesta a pedagogický smer – zážitkový.

Ela sa učí veľa odzeraním. Napodobňuje tento vonkajší svet a ľudí v ňom. Zrkadlí. Skoro na dennej báze si všímam, že začína byť oveľa všímavejšia k okoliu. K svojim spolužiakom/spolužiačkam. Keď vidí, že niekto sedí v lavici sám a nemá učebnicu, spontánne mu pribehne na pomoc a ponúkne svoju. Stihla mi len rýchlo pošepkať do ucha, že : „ Lenka nemá knihu, tak idem k nej a jej požičiam.“ Sadla si k Lenke. Pohľadom sa ma spýtala, či dobre robí. Usmiala som sa na ňu. Vrátila mi to tým najkrajším úsmevom, aký na nej poznám. To je ten úsmev, keď urobí dobrú vec a je na seba právom hrdá. Spokojná. Je to veľká vec. Som na ňu hrdá a teším sa s ňou.

Spolužiačke nižšieho vraztu pri zotieraní tabule pomôže a posunie tabuľu do výšky, aby dočiahla utrieť čo najvyššie. Rozdelí sa so svojou desiatou. A za všetkým jej gestom je potreba byť vnímaná, užitočná, videná, vypočutá, prečítaná.

Niečo také, ako typický deň nejestvuje. Každý deň je iný, netypický.

Neštandardný. Keď ja plánujem, Boh sa smeje. A učím sa smiať s ním.

Práca asistenta je dôležitá a vážna, ale netreba sa brať vážne a mnohé veci osobne. A Ela je v tomto smere mojím veľkým učiteľom.

Ela mi robí veľkú radosť. Keď som hladná, lebo som si ráno nestihla spraviť desiatu (hlavne že moji synovia majú), už ma neodbaví tým, že je to môj problém alebo že tak mi treba, ale spýta sa ma: „ Chceš rožok? Na polku!“ Dnes mi sama od seba ponúka riešenie. Viac ako riešenie. Svoju desiatu. Zrkadlí a napodobňuje všetky dobré veci, ktoré do nej dávam/e. Vracia sa mi to späť. Toto sú úrody. Už len ten pocit ma nasýtil.

Nikdy nezabudnem na naše prvé stretnutie na škole, keď som sa uchádzala o pozíciu asistentky učiteľa. Chytila ma za ruku a zobrala pred tabuľu. Bol to koniec školského roku, končila druhý ročník. Ukázala mi, že vie urobiť šnúru. Nabádala ma, aby som to vyskúšala. Neváhala som a skúsila som, pokiaľ ma pustila moja sukňa. A teda že ma veľmi nepustila. Sklamane sa ma spýtala: „To je všetko? Viacej nevieš?“ A tak som sa pokúsila vysvetliť, že ma sukňa nepustí, čo bola aj pravda. A Ela na to: „Nevadí. Daj dole!“ A tú je slobodu jej môžeme závidieť. Nie. Môžeme sa jej učiť, tak ako sa Ela denne učí porozumieť nám a čítať v nás.

Výsledky a zážitky z celého tohto spoločného času zverejňujem. Robím to so zámerom, aby sa aj ostatní učitelia školy mohli priblížiť k Ele, prejsť svojimi stereotypmi a priblížiť sa k zmene vnímania inklúzie.

Rovnaký zámer mám aj pre iných asistentov a učiteľov, ako aj pre rodičov, ktorí majú dieťa s downovým syndrómom- ukázať im, ako sa v praxi dá „čítať živá kniha“ z pozície asistenta a ako touto cestou podporiť jej inklúziu.

Prečo som sa rozhodla pre svoju prax touto formou?

Príbeh mňa a Ely som pôvodne zverejnila kvôli učiteľom so zámerom, aby začali vnímať hĺbku inklúzie a jej potrebu. Ukázalo sa, že predsudky na ZŠ na ktorej pracujem sú v mnohých zakorenené hlbšie ako som očakávala a bránia im rozumieť čítanému príbehu. Preto som sa (v rámci reflexie) rozhodla byť osobným sprievodcom v príbehu Ely a vstúpiť do osobných interakcií s učiteľmi.

Mojím zistením je, že na používanie storytellingu a jeho pozitívnych dôsledkov, musí byť prostredie pripravené a ľudia vnútorne naladení. Učitelia sú pasívnou súčasťou Elinho príbehu (z donútenia sa ho účastnia). Nestačí to na to, aby nastala zmena v ich hodnotách a priblížili sa k jej prijatiu.

Mojím cieľom bolo pomocou verejného storytellingu podporiť Elinu inklúziu. Paradoxne som v Elinej najbližšej skupine učiteľov dosiahla najmenšie pokroky, zato obrovské zmeny nastali u Eliných spolužiakov a iných detí zo ZŠ. Príbeh dokonca oslovil ostatných externých učiteľov a asistentov, ktorí sa k nemu dostali cez web.

Mojím základným zistením je, že keď je prostredie pripravené, stačí aj samotný mediálne spracovaný príbeh na dosiahnutie hodnotových účinkov storytellingu, zatiaľ čo v nepripravenom vyvoláva v ľuďoch iba ľútosť, ale nie je základom žiadnej zmeny, ktorá by cez storytelling mala nastať- lebo obvykle je jeho zámerom a teda aj súčasťou výsledku.

Mojím žiaľ nie veľmi vydareným zámerom bolo zasiahnúť pripraveným storytellingom učiteľov školy, na druhej strane som dosiahla obrovský úspech a prijatie u detí na ZŠ a u externých učiteľov a asistentov zo širokej verejnosti, ktorých téme zasiahla prostredníctvom mojich zverejnených príbehov a podporila ich hodnotové zmeny k inklúzii, ku ktorej už smerovali.

<https://dennikn.sk/blog/ziacka-ela-a-asistentka-masa-ke-d-inkluzia-nie-je-iluziou-ale-skutocnym-pribehom/>

<https://eduworl.d.sk/cd/simona-kockova/4194/asistentka-ucitela-viera-masa-orogvani-praca-ma-bavi-pretoze-dokazem-cloveku-realne-pomoc>

Verím, že cez náš spoločný príbeh, ktorého súčasťou je aj metodika, ako čítať svoju živú knihu“ a ako pracovať so stroytellingom v prospech jej inklúzie do prostredia, sa neskôr dokážu vzdelávať nielen asistenti, ale aj učitelia a dosiahnuť tak so sebou samými a s deťmi v triede to, čo sa nám spolu darí- inkluzívne začlenenie dieťaťa s „inakosťou“ do bežného školského prostredia.

Na začiatok som spokojná s tým, že sme ukázali, že je možné, aby takýto stav nastal a otvorili sme novú cestu inklúzie detí s downovým syndrómom do bežných ZŠ.